



Viite:

E 100/2025 vp

Asia:

Hallintovaliokunta tiistai 25.11.2025 klo 12.15 / E 100/2025 vp / Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto Euroopan vuotuisesti turvapaikka- ja muuttoliikekertomukseksi ja komission ehdotus neuvoston täytäntöönpanopäätökseksi, jolla muodostetaan vuotuinen yhteisvastuureservi vuodelle 2026

Komissio antoi 11.11.2025 tiedonannon Euroopan vuotuisesti turvapaikka- ja muuttoliikekertomukseksi sekä täytäntöönpanopäätöksen, jolla se määrittää muuttoliikepaineen tai sen riskin alaisena olevat jäsenvaltiot tai merkittävän muuttoliiketilanteen kohteena olevat jäsenvaltiot, ja ehdotuksen neuvoston täytäntöönpanopäätökseksi, jolla muodostetaan vuotuinen yhteisvastuureservi vuodelle 2026. Reserviehdotusta koskeva asiakirja tulee julkiseksi, kun neuvoston täytäntöönpanosäädös yhteisvastuureservistä on annettu.

Jäsenvaltioiden on annettava sitoumuksensa yhteisvastuureserviin EU:n korkean tason yhteisvastuuforumissa 27.11.2025 (ns. sitoumusmenettely). Yhteisvastuureservi on hyväksyttävä neuvoston täytäntöönpanopäätöksellä määränemmistöllä vuoden loppuun mennessä. Puheenjohtajavaltio Tanska tavoittelee sopua asiasta joulukuun oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa (8.-9.12.2025).

E-kirjeellä tiedotetaan eduskuntaa yhteisvastuumekanismin käynnistymisestä ja linjataan, miten Suomi osallistuu yhteisvastuuseen.

Osana EU:n muuttoliike- ja turvapaikkauudistusta (pakti) on sovittu jäsenvaltioita velvoittavasta, mutta joustavasta yhteisvastuumekanismista, jolla tuetaan muuttoliikepaineen alaisia jäsenvaltioita. Yhteisvastuun vastapainona paktin säädöksillä vahvistetaan vastuuta koskevia sääntöjä, joilla on olennainen merkitys unionin yhteisen muuttoliikkeen hallinnan kannalta. Valtioneuvosto katsoo, että Dublin-järjestelmän lisäksi myös esimerkiksi uusien seurantaa ja rajamenettelyä koskevien säännösten soveltamisen varmistaminen on tärkeää.

Komission 11.11.2025 antamalla yhteisvastuusiakirjoilla käynnistetään osana paktin täytäntöönpanoa ensimmäinen vuotuinen yhteisvastuusykli. Komissio on arvioinut **Euroopan vuotuisessa turvapaikka- ja muuttoliikekertomuksessa** (COM(2025) 795 final) turvapaikka-, vastaanotto-, ja muuttoliiketilannetta unionissa ja jäsenvaltioissa edeltävien 12 kuukauden aikana ja luonut ennusteen muuttoliikkeen kehityksestä tulevalle kaudelle.

Komissio on **määrittänyt täytäntöönpanopäätöksellään jäsenvaltiot, jotka ovat muuttoliikepaineen tai sen riskin alaisena tai merkittävän muuttoliiketilanteen kohteena** (C(2025) 7099 final). Komissio on huomionnut em. kertomuksen tiedot sekä turvapaikka-asioiden ja muuttoliikkeen hallinnasta annetun asetuksen (EU) 2024/1351, jäljempänä hallinta-asetus) mukaiset määrälliset ja laadulliset indikaattorit.



Muuttoliikepaineen alaiset jäsenvaltiot (Kreikka, Kypros, Italia ja Espanja) voivat hyödyntää yhteisvastuureserviä, kun hallinta-asetusta aletaan soveltaa 12.6.2026, ja vähentää omia yhteisvastuusitoumuksiaan. Merkittävän muuttoliiketilanteen kohteena olevilla jäsenvaltioilla (Bulgaria, Tšekki, Viro, Kroatia, Itävalta ja Puola) on myös mahdollisuus pyytää neuvostolta täysimääräistä tai osittaista vähennystä yhteisvastuusitoumuksistaan vuoden 2026 osalta. Muuttoliikepaineen riskin alaisina olevilla jäsenvaltioilla (Belgia, Bulgaria, Saksa, Viro, Irlanti, Ranska, Kroatia, Latvia, Liettua, Alankomaat, Puola ja Suomi) on ensisijainen pääsy hallinta-asetuksen mukaiseen EU:n pysyvään muuttoliikkeen hallinnan tukivälineistöön (ml tuki rahastoista).

Muuttoliikepaineen riskin alaisia jäsenvaltioita määrittäessään komissio on ottanut huomioon mm. muuttoliikkeen välineellistämisen, minkä seurauksena Suomen on katsottu kuuluvan näiden valtioiden joukkoon. Valtioneuvoston näkemyksen mukaan on tärkeää, että komissio kiinnittää jatkossakin huomiota muuttoliikkeen välineellistämiseen liittyviin hybridiuhkiin unionin itärajalla.

Hallinta-asetuksen 63(3) artiklan mukaan jäsenvaltioiden ei edellytetä toteuttavan sitoumuksiaan eikä soveltavan vastuun korvaamisia (ns. Dublin-offsets) suhteessa jäsenvaltioon, jossa komissio on yksilöinyt järjestelmäpuutteita, jotka liittyvät hallinta-asetuksen vastuusääntöihin ja joilla voisi olla asetuksen toiminnan kannalta vakavia kielteisiä seurauksia. Valtioneuvosto toteaa kannassaan Suomen edellyttävän, että yhteisvastuumekanismin avulla sitoutetaan kaikki jäsenvaltiot yhteisen eurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän velvoitteiden noudattamiseen. Tämän tavoitteen kannalta on keskeistä, että hallinta-asetuksen mukaisesti komissio havaitsee kaikki mahdolliset järjestelmäpuutteet. Valtioneuvoston kannassa todetaan Suomen pitävän keskeisenä, että hallinta-asetuksen mukaisesti Suomen tai muiden jäsenvaltioiden ei edellytetä toteuttavan yhteisvastuusitoumuksiaan, mikäli kohdevaltiossa on järjestelmäpuutteita. Tämän vuoksi on keskeistä, että jäsenvaltioiden tulee noudattaa kaikkia voimassa olevia Dublin-velvoitteita.

Komissio on myös antanut **ehdotuksen neuvoston täytäntöönpanopäätökseksi, jolla muodostetaan vuotuinen yhteisvastuureservi vuodelle 2026** (COM(2025) 796 final, RESTREINT UE/EU RESTRICTED). Komission ehdotus ei ole julkinen ja eduskunnalta on pyydetty tältä osin vaiteliaisuutta.

Jäsenvaltiot voivat valita, miten osallistuvat yhteisvastuureserviin. Kyseeseen tulevat turvapaikanhakijoiden sisäiset siirrot muuttoliikepaineen alaisista jäsenvaltioista, rahoitus ja vaihtoehtoiset toimenpiteet (esim. materiaali- tai asiantuntijatuki). Valtioneuvoston kannan mukaan Suomi osallistuu yhteisvastuun täytäntöönpanoon rahoitusosuudella. Yhteisvastuureservi muodostetaan neuvoston päätöksellä määräenemmistöllä vuoden loppuun mennessä. Neuvoston päätös ei välttämättä vastaa komission ehdotusta. Suomen neuvottelutavoitteena on valtioneuvoston ottaman mukaisesti komission vuodelle 2026 ehdottaman yhteisvastuureservin koon puolittaminen, ottaen huomioon, että yhteisvastuun soveltaminen alkaa vasta kesäkuussa 2026.